

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-145-05

Druk nr 50

Warszawa, 19 października 2005 r.

Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej
V kadencji

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Kultury.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

U S T A W A

z dnia.....

o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Art. 1. W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o szczególnej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.”;

2) w art. 31 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować:

1) roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo

2) nowe zalesienia lub zmianę charakteru dotychczasowej działalności leśnej na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne

– jest obowiązana pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków.”;

3) w art. 38 po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Policja udziela pomocy osobom, o których mowa w ust. 1, przy wykonywaniu czynności związanych z kontrolą przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w celu zapewnienia prawidłowego przebiegu tych czynności.”;

4) w art. 44 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nakładającej obowiązek uzyskania, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia jej doręczenia, pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku, albo”;

5) w art. 49 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie w określonym terminie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku.”;

6) w art. 53 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Termin ważności pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, nie może być dłuższy niż 3 lata od dnia wydania tego pozwolenia.”;

7) w art. 57 uchyla się ust. 3;

8) w art. 59:

a) w ust. 1:

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zabytki przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które są objęte procedurą odprawy czasowej lub procedurą uszlachetniania czynnego w rozumieniu przepisów prawa celnego;”,

– po pkt 3 dodaje się pkt 3a i 3b w brzmieniu:

„3a) zabytki przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które były objęte procedurą dopuszczenia do obrotu ze zwolnieniem od należności celnych przywozowych, jeżeli wywóz tych zabytków następuje przed upływem 5 lat od dnia dopuszczenia do obrotu;

3b) zabytki przywiezione z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na okres nie dłuższy niż 3 lata, jeżeli wywozu zabytku dokonuje się na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej;”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zaświadczenia stwierdzające, że przedmioty i zabytki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2, 3b, 4, 5 i 7, nie wymagają pozwolenia na wywóz za granicę, wydaje wojewódzki konserwator zabytków.”,

c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3b, właściciel zabytku lub osoba dokonująca wywozu zabytku jest obowiązana udokumentować fakt, że wywożony zabytek został wwieziony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z innego państwa

członkowskiego Unii Europejskiej na okres nie dłuższy niż 3 lata.”;

9) w art. 64 w ust. 1:

a) pkt 3-9 otrzymują brzmienie:

- „3) wykonanych wyłącznie ręcznie dzieł malarstwa, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 4 i 5, wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale, które mają więcej niż 50 lat i których wartość jest wyższa niż 150 000 euro oraz nie są własnością ich twórców;
- 4) wykonanych wyłącznie ręcznie akwareli, gwaszy i pastelii wykonanych na dowolnym materiale, które mają więcej niż 50 lat i których wartość jest wyższa niż 30 000 euro oraz nie są własnością ich twórców;
- 5) mozaik, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 1 i 2, oraz wykonanych wyłącznie ręcznie przy użyciu dowolnej techniki i na dowolnym materiale, które mają więcej niż 50 lat i których wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców;
- 6) oryginalnych dzieł grafiki i matryc do ich wykonania oraz oryginalnych plakatów, które mają więcej niż 50 lat i których wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców;
- 7) oryginalnych rzeźb, posągów lub ich kopii wykonanych tą samą techniką co oryginał, nieobjętych kategorią wskazaną w pkt 1, które mają więcej niż 50 lat i których wartość jest wyższa niż 50 000 euro oraz nie są własnością ich twórców;
- 8) fotografii, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat i których wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców;

9) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach inkunabułów i manuskryptów, łącznie z mapami i partyturami muzycznymi, liczących więcej niż 50 lat, które nie są własnością ich twórców;”,

b) po pkt 11 dodaje się pkt 11a w brzmieniu:

„11a) kolekcji i przedmiotów z kolekcji zoologicznych, botanicznych, mineralnych lub anatomicznych, których wartość jest wyższa niż 50 000 euro;”,

c) pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) kolekcji o znaczeniu historycznym, paleontologicznym, etnograficznym lub numizmatycznym, których wartość jest wyższa niż 50 000 euro;”;

10) po art. 109 dodaje się art. 109a w brzmieniu:

„Art. 109a. Kto podrabia lub przerabia zabytek w celu użycia go w obrocie zabytkami, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Głównym celem nowelizacji ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) jest dokonanie pełnej implementacji przepisów dyrektywy Rady 93/7/EWG z dnia 14 marca 1993 r. o zwrocie dóbr kultury wyprowadzonych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego. W tym zakresie dokonano zmiany przepisu art. 64 ust. 1, wskazując w

pkt 11a, że procedurze restytucji podlegają również kolekcje i przedmioty pochodzące z kolekcji zoologicznych, botanicznych, mineralnych lub anatomicznych, a w pkt 12 również kolekcje o znaczeniu paleontologicznym. Jednocześnie w pkt 3-9 dokonano doprecyzowania, że restytucji nie podlegają zabytki stanowiące własność ich twórców. Ponadto w pkt 3-5 wskazano, za dyrektywą, że dzieła w nich wymienione zostały wykonane wyłącznie ręcznie.

Ponadto wprowadzono zmiany innych przepisów mające na celu ich uzupełnienie lub doprecyzowanie.

W art. 10 preredagowano ust. 2, umożliwiając wpisanie z urzędu do rejestru zabytków zabytku ruchomego o szczególnej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej. Dotychczasowe przepisy dopuszczają dokonanie wpisu do rejestru zabytku ruchomego tylko w ściśle określonych przypadkach zagrożenia zniszczeniem lub uszkodzeniem zabytku albo nielegalnym wywozem za granicę. Jednocześnie przepisy dotyczące wywozu za granicę zabytków wskazują, że zabytki mające mniej niż 55 lat, a w przypadku zabytków techniki mające mniej niż 25 lat, niewpisane do rejestru zabytków nie wymagają pozwolenia na wywóz za granicę. Tak więc, zabytek o szczególnej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, jeżeli spełnia wskazane wyżej warunki, może być wywieziony wyłącznie na podstawie wydanego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków zaświadczenia, a w takiej sytuacji jego wydanie jest obligatoryjne. W związku z powyższym, możliwość wpisania z urzędu zabytku o szczególnej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej skutkowałaby koniecznością wydania pozwolenia na jego wywóz za granicę, a tym samym dawałaby możliwość wydania odmowy jego wywozu. Oczywiście, jak każde postępowanie administracyjne, także postępowanie o wpis do rejestru zabytków, jak i w sprawie wydania pozwolenia podlegałyby kontroli instancyjnej i sądowej. Uregulowanie w tym zakresie jest bardzo istotne, o czym świadczy między innymi dyskusja dotycząca wywozu za granicę spuścizny po Zbigniewie Herbercie.

W art. 31 preredagowano ust. 1, uzupełniając go o wskazanie, że podmiot realizujący nowe zalesienia lub zmianę charakteru dotychczasowej działalności leśnej w lasach wpisanych do rejestru zabytków jest obowiązany pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony zabytków archeologicznych. Dotychczasowe uregulowanie dotyczyło wyłącznie prowadzenia robót budowlanych przy zabytkach nieruchomych, pozostawiając nierozstrzygniętą

kwestię, kto powinien finansować badania archeologiczne konieczne do wykonania ze względu na prowadzoną gospodarkę leśną na terenach, na których znajdują się zabytki archeologiczne.

W art. 38 dodano przepis zobowiązujący Policję do udzielenia pomocy kontrolującemu przy wykonywaniu zadań związanych z kontrolą przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w celu zapewnienia mu bezpieczeństwa. W sytuacjach, gdy kontrolowany uniemożliwia dokonywanie czynności kontrolnych, a szczególnie, gdy zachowuje się on agresywnie, pomoc Policji jest niezbędna dla dokonania kontroli.

W art. 44 w ust. 1 przededagowano pkt 2, umożliwiając wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków określenie terminu, w którym ma być zrealizowany obowiązek uzyskania pozwolenia na prowadzenie przerwanych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Proponowane rozwiązanie przyczyni się do zdyscyplinowania adresatów takiej decyzji przy realizacji nakazanego obowiązku.

W art. 49 zmieniono ust. 1 w taki sposób, aby umożliwić wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków określenie terminu, w jakim mają być wykonane prace konserwatorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Proponowana zmiana ma również na celu zdyscyplinowanie adresatów decyzji przy realizacji nakazanego obowiązku.

W art. 53 zmieniono ust. 2 dotyczący terminu ważności jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę, wydłużając go z 12 miesięcy do 3 lat. Wprowadzona zmiana ma na celu ułatwienie osobom i jednostkom organizacyjnym wywożącym czasowo zabytki za granicę dokonywanie wywozów na dłuższy okres czasu, bez konieczności uzyskiwania kolejnych pozwoleń.

W art. 57 uchylono ust. 3 odnoszący się do obowiązku powiadamiania przez organ administracji celnej o fakcie nieprzywiezienia zabytku z powrotem do kraju w terminie określonym w pozwoleniu. Obowiązek taki stał się niemożliwy do realizacji po wejściu Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej i likwidacji posterunków celnych na granicach z państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

W art. 59 w ust. 1 zmieniono pkt 3, wskazując, że odesłanie dotyczące procedury odprawy czasowej odnosi się do przepisów prawa celnego oraz rozszerzono krąg zabytków niewymagających pozwolenia na wywóz za granicę o zabytki objęte

procedurą uszlachetniania czynnego w rozumieniu tych przepisów. Ponadto dodano w ust. 1 pkt 3a, wskazując, że nie wymagają pozwolenia zabytki przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które były objęte procedurą dopuszczenia do obrotu ze zwolnieniem od należności celnych przywozowych, jeżeli wywóz tych zabytków następuje przed upływem 5 lat od dnia dopuszczenia do obrotu. Wyłączenie to zostało wprowadzone, gdyż zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa celnego towary (np. stanowiące zabytki wyposażenia mieszkań – w tym przedmioty zabytkowe) przywożone z państw nienależących do Unii Europejskiej przez osoby przyjeżdżające na pobyt czasowy do Polski nie podlegają procedurze odprawy czasowej, lecz są one obejmowane procedurą dopuszczenia do obrotu ze zwolnieniem od należności celnych przywozowych. W ust. 1 dodano również pkt 3b, w którym przyjęto, że nie wymagają pozwolenia zabytki przywożone czasowo z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, na okres nie dłuższy niż 3 lata, o ile wywóz zabytku jest dokonywany na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Rozwiązanie w tym zakresie wprowadzono w celu wyeliminowania konieczności uzyskiwania pozwoleń na wywóz zabytków przywiezionych czasowo na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przykładowo z zamiarem przeprowadzenia przy nich prac konserwatorskich, ich sprzedaży lub eksponowania w muzeach. Kolejną zaproponowaną zmianą art. 59 jest jego uzupełnienie o ust. 3a wskazujący, że właściciel lub osoba wywożąca zabytek ma obowiązek dowieść, że wywóz zabytku jest zgodny z prawem. Zniesienie posterunków celnych na granicach Polski z innymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej uniemożliwia wskazanie organów, które potwierdzałyby fakt przywiezienia zabytku z państwa członkowskiego. Brak takich posterunków powoduje także, że osoby nieprzestrzegające prawa mogą wywieźć zabytek za granicę bez stosownego pozwolenia. W związku z tym, w przypadkach jakichkolwiek wątpliwości dotyczących legalności wywozu zabytków z Polski to osoba zainteresowana powinna udowodnić, że wywóz nie nastąpił z naruszeniem prawa.

W przepisach karnych wprowadzono dodatkowy przepis art. 109a penalizujący przestępstwa związane z fałszowaniem zabytków i wprowadzaniem ich do obiegu w celu osiągnięcia korzyści materialnych. Kwestia ta nie była dotychczas uregulowana zarówno w Kodeksie karnym, jak też ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Natomiast postulat wprowadzenia odpowiedzialności karnej dla osób

dokonujących tego rodzaju przestępstw był wielokrotnie podnoszony przez środowisko antykwariuszy oraz osoby kolekcjonujące zabytki.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i dochody jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie ustawy nie spowoduje zwiększenia wydatków lub zmniejszenia dochodów podmiotów zaliczanych do sektora finansów publicznych.

2. Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

3. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki.

4. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Jarosław Pietras

Sekr.Min.JP-2811/05/DP/iw

Warszawa, dnia 3 października 2005 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze

W związku z przedłożonym projektem ustawy (RM-10-145-05) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,
Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej
PODSEKRETARZ STANU

Tomasz Nowakowski

Tomasz Nowakowski

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Waldemar Dąbrowski
Minister Kultury

GABINET
SEKRETARIA RADY MINISTRÓW